

07/05/2023

טז' באייר תשפ"ג

אל:

סמנכ"לים בכירים למינהל ולמשאבי אנוש במשרדי הממשלה וביחידות הסמך המנהלים האדמיניסטרטיביים בבתי החולים הממשלתיים הממונים על הרווחה הארגונית במשרדי הממשלה, יחידות הסמך, מערכת הבריאות הביטחון החוץ

הנדון: היום הבינלאומי ללא עישון - שנת 2023

בכל שנה, [בתאריך 31 במאי](#), מציינים בכל העולם את "היום הבינלאומי ללא עישון".

יום זה מתקיים בישראל בכל שנה, במקביל ל- "יום הבינלאומי ללא עישון" המצוין בכל המדינות החברות בארגון הבריאות העולמי WHO, מאז שנת 1987.

השנה יחול "היום הבינלאומי ללא עישון" ביום רביעי, יא' בסיוון תשפ"ג, 31.05.2023.

להזכירכם כי הוגדר תקציב ייעודי בנוהל הרווחה - עדכון סל הרווחה 2022, לציון אירועי בריאות בינלאומיים אותו ניתן לממש בשבוע שבו חל יום זה.

מטרת היום היא להעלות על סדר היום העולמי את המודעות למוצרי העישון ונזקיו לבריאות והשנה שם משרד הבריאות דגש על נושא העישון הכפוי (פסיבי) - Secondhand Smoking, בכדי להעלות את המודעות לנזק הסביבתי ולבריאות הציבור, הסובלים מתופעה נרחבת זו.

תופעת השימוש במוצרי העישון נחשבת לאחד מדפוסי ההתנהגות המסוכנים לבריאות, אך גם אלו הניתנים למניעה.

גמילה מעישון אפשרית וניתן לפנות למוקד הטלפוני הלאומי לגמילה מעישון של משרד הבריאות 6800* שמציע תכנית ייחודית לליווי מעשנים לאורך כל תהליך גמילה מעישון, בליווי אישי של יועצי גמילה מוסמכים, במגוון שפות: עברית, ערבית, אנגלית, רוסית ואמהרית, ללא עלות. כמו כן ניתן לפנות לגמילה מעישון בקופות החולים, באמצעות הפניה מרופא המשפחה.

[נתונים עיקריים על תופעת עישון בקרב ציבור המעשנים^{1,2}](#):

- ✓ שיעור המעשנים בישראל בקרב בני 21 ומעלה, נכון לשנת 2020, עומד על כ-20.1%, כך על פי סקר הבריאות הלאומי בישראל-4 (INHIS-4), שנערך על ידי המרכז הלאומי לבקרת מחלות (המלב"ס), משרד הבריאות בתקופה שבין דצמבר 2018 ועד מרץ 2020.
- ✓ קיימת עלייה בדיווח על שימוש במוצרי אידוי טבק ו/או סיגריה אלקטרונית בסקר הנוכחי בהשוואה לסקר "ידע, עמדות והתנהגויות בריאות בישראל 2017" (KAP-2017), בו השיעור היה 0.8% בכלל אוכלוסיית הסקר, 1.6% בגברים ו-0.1% בנשים.
- ✓ שיעור העישון בקרב גברים גבוה מהשיעור בקרב נשים - 25.6% מכלל הגברים בישראל מעשנים ו-14.8% מכלל הנשים בישראל מעשנות.
- ✓ בחלוקה לפי לאום, שיעור העישון הוא 24.4% באוכלוסייה הערבית ו-19.1% באוכלוסייה היהודית.

¹ דוח שר הבריאות על העישון בישראל לשנת 2021
² WHO - ארגון הבריאות העולמי

בהשוואה עולמית, שיעור העישון בקרב גברים בישראל (25.6%) גבוה במעט מהממוצע (22.5%) הכולל במדינות האיחוד האירופי. שיעור העישון בקרב נשים בישראל (14.8%) גבוה במעט מהממוצע הכולל במדינות האיחוד האירופי (13.9%).

עישון כפוי (פסיבי) - SHS - Secondhand Smoking:

- ✓ עישון כפוי (פסיבי) נובע מתערובת של עשן מהקצה הבוהר של מוצר עישון והעשן שנושף מעשן. עשן טבק מכיל מעל 4,000 כימיקלים, כולל כימיקלים מזיקים ומעל 40 כימיקלים מסרטנים. כאשר עישון כפוי מזהם את האוויר, במיוחד בחללים סגורים, הוא נשאף על ידי כולם, וחושף להשפעותיו המזיקות גם את המעשנים וגם את הלא מעשנים.
- ✓ אין רמה בטוחה של חשיפה לעישון כפוי (SHS); אנשים שאינם מעשנים ונחשפים לעישון כפוי של סיגריות, אפילו לזמן קצר, עלולים לסבול מהשפעות בריאותיות מזיקות- לדוגמה- השפעות דלקתיות ונשימתיות מזיקות בתוך 60 דקות מהחשיפה, שיכולות להימשך לפחות 3 שעות לאחר החשיפה.
- ✓ בעיות בריאות הנגרמות מעישון כפוי אצל מבוגרים שאינם מעשנים כוללות מחלת לב כלילית, שבץ מוחי וסרטן ריאות, וכן השפעות שליליות על בריאות ופוריות בקרב נשים והשפעות על העובר המתפתח כולל משקל לידה נמוך.
- ✓ עישון כפוי עלול לגרום לתסמונת מוות פתאומי בעריסה של תינוקות (SIDS), זיהומים בדרכי הנשימה, דלקות אוזניים והתקפי אסטמה אצל תינוקות וילדים. ילדים שנחשפים לעישון כפוי נמצאים בסיכון מוגבר לזיהומים חריפים בדרכי הנשימה כגון דלקת ריאות וברונכיטיס, מחלות אוזניים, תסמינים נשימתיים, התקפי אסתמה ובעיות בריאותיות שונות.³

נתונים:

- ✓ ברמה גלובלית, עישון כפוי גורם לכ- 600,000 מקרי מוות בטרם עת בשנה, הרוב (64%) בקרב נשים. במזרח הים התיכון כ- 38% מהתלמידים בגילאי 13-15 נחשפים לעישון כפוי בבית, ובמדינות רבות רק כרבע מהבתים הם ללא עישון.⁴
- ✓ בסקר ארצי בישראל של תלמידים שנערך ב- 2015-2016 (סקר מצב הבריאות והתזונה בבני נוער - מב"ת צעיר) יותר מ- 50% מתלמידי התיכון דיווחו כי הם שוהים בקרבת מעשנים באזורי בילוי, ויותר מ- 30% דיווחו כי אחרים מעשנים בקרבתם בבית הספר.
- ✓ בישראל, עישון כפוי גורם לכ- 790 מקרי מוות בשנה.⁵
- ✓ ארגון הבריאות העולמי מציין כי למרות שברמה גלובלית רוב המעשנים הם גברים, נשים וילדים רבים מושפעים מעישון הכפוי. שיעור התחלואה מסרטן ריאה ומחלות לב בקרב אנשים שלא מעשנים, החיים עם בני זוג מעשנים, גבוה בכ- 25% מאנשים שבני זוגם אינם מעשנים.

³ CDC - המרכז למניעה ולבקרת מחלות- ארה"ב

⁴ WHO - ארגון הבריאות העולמי

⁵ Ginsberg, G.M., Geva, H. The burden of smoking in Israel-attributable mortality and costs (2014). *Isr J Health Policy Res* 3, 28 (2014)

היום הבינלאומי ללא עישון

31 במאי 2023

- ✓ בארה"ב- בקרב מבוגרים שאינם מעשנים, עישון כפוי גורם לכמעט 34,000 מקרי מוות בטרם עת ממחלות לב בכל שנה. ויותר מ- 7300 מקרי מוות מסרטן ריאות.
 - ✓ מבוגרים שאינם מעשנים ונחשפים לעישון כפוי מעלים את הסיכון שלהם לפתח מחלת לב כלילית ב- 25-30%.
 - ✓ מבוגרים שאינם מעשנים ונחשפים לעישון כפוי מעלים את הסיכון לשבץ מוחי ב- 20-30%.
 - ✓ מבוגרים שאינם מעשנים ונחשפים לעישון כפוי מעלים את הסיכון לפתח סרטן ריאות ב- 20-30%.
- ארגון בריאות העולמי קובע כי על מקומות עבודה, תחבורה ציבורית, מוסדות חינוך ומוסדות רפואה להיות נקיים מעישון (smoke-free).
- היום הבינלאומי ללא עישון הוא הזדמנות להעלאות מודעות של מעשנים על הנזקים של עישון כפוי על הציבור הרחב, בני משפחתם, בדגש על נשים הרות וילדים, לכן מומלץ להפוך את הסביבה האישית (בית, רכב) לנקייה מעישון.**

מחקרים רבים מהעולם ובארץ מצאו כי, העישון גורם לנזקים בריאותיים רבים ומגוונים כגון: מחלות בדרכי הנשימה, מחלות כלי דם, סוגים שונים של מחלות סרטן ובראשן סרטן הריאות, אין אוניות, פגיעה בראייה, דלדול מאגרי ויטמין C בגוף ועוד. לעיתים הנזק הגופני, שנגרם מהעישון אינו בר שינוי.

העישון גורם ליותר מקרי מוות מאשר רצח, התאבדויות, תאונות דרכים, השמנת יתר, זיהום אוויר ואי פעילות גופנית גם יחד.

על פי הערכות ארגון הבריאות העולמי, העישון גובה את חייהם של כ-8 מיליון בני אדם מידי שנה, ומספר זה צפוי לעלות אם מדינות העולם לא יאמצו אסטרטגיות שהוכחו כיעילות לצמצום העישון ונזקיו.

העישון גובה את חייהם של כ- 8,000 איש ואישה בכל שנה, כתוצאה ממגוון מחלות הנגרמות מעישון. כ-800 מהם כתוצאה מעישון כפוי (פאסיבי). דוגמה אחת מיני רבות לנזקי העישון היא שהעישון גורם ל-16 סוגי סרטן שונים ולמחלת הריאות חסמת ריאתית.

השימוש במוצרי העישון השונים בהם סיגריות, סיגריות אלקטרוניות, אייקוס (חימום טבק), נרגילות, סיגריות לגלגול ואחרים - ממכר ומזיק לבריאות.

ההמלצה היא כי רק הפסקה מוחלטת של צריכת טבק וגמילה מהתמכרות לניקוטין יפחיתו את הסיכון לחלות במחלות הסרטן, מחלות הלב וכלי הדם ומחלות הנשימה הקשורות בעישון או באידוי, וימנעו פגיעה בבריאות הציבור והסביבה (הסובלים מעישון כפוי).

מידע נוסף ונתונים המתייחסים לנושא העישון ניתן למצוא באתרי האינטרנט של:

[ארגון הבריאות העולמי](#)

[משרד הבריאות](#)

[האגודה למלחמה בסרטן](#)

[המלצות לסביבה נקיה מעישון – אפשריבריא בעבודה](#)

[אפשריבריא כתבות בנושא מניעת עישון](#)

[המוקד הטלפוני הלאומי לגמילה מעישון](#)

איסורים שנכנסו לתוקף במסגרת תיקון 7 חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, תשמ"ג-1983

החל מיום 8.3.2019 חלים על הסיגריות האלקטרוניות כל ההגבלות והאיסורים החלים על סיגריות רגילות **לרבות איסור עישון במקומות ציבוריים**, חובת הדפסת אזהרה על האריזה, איסור מכירה לקטינים ועוד.

במסגרת יום זה אנו חוזרים ומזכירים את **הוראות החוק למניעת עישון במקומות ציבוריים (לאחר שעודכנו והורחבו) והחשיפה לעישון התשמ"ג-1983 (ראו סעיף 61.19 בתקשי"ר בדבר הגבלת העישון)**, ויש להביא הוראות אלו לידיעת כל העובדים:

- א. העישון אסור בכל מקום במשרד ממשלתי, לרבות כל מבנה וכל חצרי המבנה.** לעניין בית חולים או מרפאה, חל איסור גם באזור הכניסה או היציאה לבניין, בטווח של 10 מטר מהדלת.
- ב. לא יחזיק אדם או עובד סיגריה, סיגרילה, סיגר או מקטרת כשהם דלוקים, בכל שטח המשרד, בית חולים או מרפאה.**
- ג. על האחראי לקבוע שלט המורה על איסור העישון בכל שטח המשרד הממשלתי.** השלט המורה על איסור העישון יכול סמל וחלק מילולי כפי שמופיע בתוספת השנייה לתקנות הגבלת העישון במקומות ציבוריים (קביעת שלטים) התשמ"ד-1984.
- ד. האחראי לא יציב מאפרה במקום בו העישון אסור.** ב"מאפרה" הכוונה לכלי המיועד לשמש להשלכת אפר ושיירי מוצרי טבק לתוכו.
- ה. האחראי רשאי להטיל את תפקיד הפיקוח על אחד או יותר מעובדי המשרד או היחידה (להלן – "המפקח").** האחראי או המפקח חייבים לעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי סעיף זה. יראו אותם כמי שמילאו את הוראה זו, אם הוכיחו כי עשו את כל אלה:
 - 1) פנו לאדם המעשן או המחזיק סיגריה, סיגרילה, נרגילה, סיגר או מקטרת כשהם דלוקים במקום ציבורי, לחדול מהמעשה האסור או נקטו אמצעים סבירים כדי להבטיח מניעת עבירות.
 - 2) התלוננו או עשו מאמץ סביר לעשות כן, בפני שוטר, אם על אף פעולתם כאמור בסמן מס' 1 שצוין לעיל, נמשכה הפרת ההוראה.
- ו. שר הבריאות רשאי להסמיק עובד ציבור להיות סדרן ממונה בבית חולים, לפי בקשה של האחראי בבית החולים.**
- ז. האחראי יפרסם באתר האינטרנט או בדרך אחרת, מספר טלפון לצורך הגשת תלונה.**
- ח. עובד המועסק במשרד או ביחידה, לפי העניין, יבקש בנימוס מאת קהל הפונים להימנע מעישון בעת בואם להסדיר את ענייניהם בכל מבנה שהוא רכוש המדינה.**
- ט. רשאי המפקח או הסדרן לדרוש מאדם או עובד אשר עישן במקום בו העישון אסור, לזהות עצמו ואם סירב לעשות כן רשאי הוא לעכב אותו במקום עד לבוא שוטר, אך לא יותר מאשר שעה אחת.**

היום הבינלאומי ללא עישון

31 במאי 2023

רווחה
בשירות
המדינה

הכוחה של העובדים - הכוח שלנו

י. עובר אדם או עובד על הוראות פרק זה בתחום בית החולים, רשאי הסדרן הממונה בבית חולים למסור לו הודעת תשלום קנס בהתאם להוראות פרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי {נוסח משולב}, התשמ"ב 1982. (חוק למניעת העישון במקומות ציבוריים והחשיפה לעישון, התשמ"ג 1983 - תיקון מס' 2 התשס"ז 2007).

יא. **התוספת לחוק** (סעיף 15) זה קובעת את המקומות בהם עישון אסור, בכלל זה גם במקומות עבודה:

"מקום עבודה, למעט חדר נפרד לחלוטין שהוקצה לעישון בידי הנהלת המקום, לאחר התייעצות עם העובדים, אם הוקצה, ובלבד שיש בו סידורי אוורור תקינים והעישון בו אינו גורם למטרד בחלקים אחרים של הבניין ואין עובדים בו או נמצאים בו אנשים שהם או חלק מהם אינם מעשנים; לעניין חוק זה, "מקום עבודה" - כל מקום בבניין שעובדים בו אנשים ושאינו משמש למגורים ולרבות מקום כאמור שמי שמבצע בו עבודה הוא במסגרת שירות בכוחות הביטחון המנויים בפסקאות (1) עד (5) שבסעיף 11".

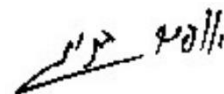
האחראי לאכיפת האמור בסעיף זה בתקשי"ר הינו **הסמנכ"ל הבכיר למינהל ומשאבי אנוש של כל יחידה ממשלתית או המנהל האדמיניסטרטיבי בבית החולים הממשלתי**. ביחידה אשר אין בה סמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, האחראי לאכיפה הינו **מנהל היחידה**.

אנו פונים בזאת לסמנכ"לים הבכירים למינהל ולמשאבי אנוש, למנהלים האדמיניסטרטיביים, לממונים על ההדרכה ולממונים על הרווחה במשרדי הממשלה וביחידות הסמך, **לציין את ה"יום הבינלאומי ללא עישון"** על-ידי מתן פרסום מתאים לכך בקרב העובדים ובעלוני המשרד, וכן להביא לביטוי את חשיבותו בכל האמצעים האפשריים.

בתודה על שיתוף הפעולה !

עו"ס תהילה מזרחי
מנהלת תחום בכיר רווחה
אגף בכיר למידה ורווחה ארגונית

מר אופיר בניהו
מנהל אגף בכיר למידה ורווחה ארגונית

העתקים:

פרופ' דניאל הרשקוביץ, נציב שירות המדינה
הנהלת נציבות שירות המדינה
מנהלי האגף למשאבי אנוש במשרדי הממשלה וביחידות הסמך
הממונים על הלמידה הארגונית במשרדי הממשלה וביחידות הסמך
מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר ספי מנדלביץ, משנה למנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר שרון אלרעי-פרייס, ראש חטיבת בריאות הציבור, משרד הבריאות
ד"ר אפרת אפללו, מנהלת המחלקה לחינוך וקידום הבריאות, משרד הבריאות
גבי לירי פינדלינג, מנהלת התכנית הלאומית אפשריברא, משרד הבריאות
גבי אילנה נירנברג, מרכזת בכירה תחום קידום בריאות (מניעת עישון), המחלקה לחינוך וקידום הבריאות, חטיבת בריאות הציבור, משרד הבריאות
עו"ד מיכל גולדברג, סגנית בכירה ליועץ המשפטי, משרד הבריאות
ד"ר רוני ברקוביץ, מנהל האגף לאכיפה ופיקוח, משרד הבריאות

*המסמך מנוסח בלשון זכר, אך פונה לשני המינים.